

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व

श्री. दत्तात्रय सुब्राव गुंजाळ

(प्राथमिक पदवीधर शिक्षक)

शाळा: जिल्हा परिषद प्रशाला ता. भूम, जि. धाराशिव.

सारांश:

शालेय जीवनात परिपाठाला विशेष महत्त्व आहे. परिपाठ हा शाळेतील एक नियमित उपक्रम असून तो विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी उपयुक्त ठरतो. प्रत्येक दिवसाची सुरुवात प्रार्थना, राष्ट्रगीत, सुविचार आणि प्रेरणादायी विचारांनी झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक ऊर्जा निर्माण होते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना शिस्त, वेळेचे महत्त्व आणि नियमांचे पालन करण्याची सवय लागते. शाळेतील सर्व विद्यार्थी एकत्र येऊन परिपाठात सहभागी होत असल्यामुळे त्यांच्यामध्ये एकता, सहकार्य आणि सामूहिक भावना निर्माण होते. परिपाठामध्ये सामान्यज्ञान, चालू घडामोडी, बातम्या आणि विविध माहिती सादर केल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात वाढ होते. भाषण, कविता, कथा, गीत आणि नाटिका यांसारख्या उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मिळतो. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना सर्वासमोर आपले विचार मांडण्याची संधी मिळते, त्यामुळे त्यांचा आत्मविश्वास आणि वक्तृत्व कौशल्य वाढते. सूत्रसंचालन, नियोजन आणि आयोजन करताना विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वगुण विकसित होतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये जबाबदारीची भावना आणि कर्तव्यनिष्ठा निर्माण होते. सुविचार आणि बोधपर प्रसंगांमधून विद्यार्थ्यांना नैतिक मूल्ये व चांगले संस्कार मिळतात. राष्ट्रीय सण, सामाजिक विषय आणि पर्यावरणाशी संबंधित माहितीमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जाणीव निर्माण होते. परिपाठ शाळेतील वातावरण आनंदी, शिस्तबद्ध आणि प्रेरणादायी बनवतो. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, सामाजिक, भावनिक आणि सांस्कृतिक विकासासाठी परिपाठ महत्त्वाची भूमिका बजावतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठ हा केवळ एक कार्यक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचा एक प्रभावी आधार आहे.

प्रस्तावना:

शालेय जीवन हा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचा महत्त्वाचा काळ असतो. या काळात विद्यार्थ्यांना केवळ पाठ्यपुस्तकांतील ज्ञानच नाही तर शिस्त, संस्कार, सामाजिक जाणीव आणि नेतृत्वगुण यांचीही आवश्यकता असते. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी शाळेत विविध उपक्रम राबविले जातात, त्यापैकी परिपाठ हा एक महत्त्वाचा उपक्रम आहे.

परिपाठ म्हणजे शाळेतील दिवसाची सुरुवात नियोजनबद्ध आणि शिस्तबद्ध पद्धतीने करणारा कार्यक्रम होय. प्रार्थना, राष्ट्रगीत, सुविचार, दिनविशेष, सामान्यज्ञान, बातम्या, भाषणे आणि विविध सांस्कृतिक उपक्रम यांचा परिपाठामध्ये समावेश असतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, वेळेचे महत्त्व आणि जबाबदारीची भावना निर्माण होते. विद्यार्थ्यांना आपले विचार सर्वासमोर मांडण्याची संधी मिळाल्यामुळे त्यांचा आत्मविश्वास वाढतो. तसेच वक्तृत्व कौशल्य, नेतृत्व क्षमता आणि संवाद कौशल्य विकसित होण्यास मदत होते. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना देशप्रेम, नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जबाबदारी यांची जाणीव करून दिली जाते. विविध माहितीपूर्ण उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात भर पडते आणि त्यांची विचारशक्ती विकसित होते. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरण सकारात्मक, आनंदी आणि प्रेरणादायी बनते. विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सहकार्य आणि संघभावना वाढण्यास मदत होते. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठ हा केवळ एक दैनंदिन कार्यक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व घडणीसाठी आणि सर्वांगीण विकासासाठी महत्त्वपूर्ण माध्यम आहे.

पूर्व साहित्याचा अभ्यास:

शालेय जीवनातील परिपाठाचे महत्त्व समजून घेण्यासाठी यापूर्वी झालेल्या विविध अभ्यासांचा आणि साहित्याचा आढावा घेण्यात आला आहे. पूर्व साहित्याच्या अभ्यासातून असे दिसून येते की, परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी उपयुक्त असलेला शालेय उपक्रम आहे. अनेक संशोधकांनी आपल्या अभ्यासामध्ये असे नमूद केले आहे की, नियमित परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, वेळेचे नियोजन आणि जबाबदारीची भावना विकसित होते. प्रार्थना, राष्ट्रगीत, सुविचार, सामान्यज्ञान, बातम्या आणि विविध शैक्षणिक उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात वाढ होते. पूर्व अभ्यासांनुसार परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांच्या आत्मविश्वासात वाढ होते आणि त्यांना सार्वजनिक ठिकाणी बोलण्याची सवय लागते. भाषण, कविता, कथाकथन आणि सूत्रसंचालन यांसारख्या उपक्रमांमधून विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव मिळतो. विविध संशोधनांमध्ये परिपाठाचा विद्यार्थ्यांच्या नेतृत्वगुणांच्या विकासावर सकारात्मक परिणाम होत असल्याचे आढळून आले आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून नैतिक मूल्ये, देशप्रेम, सामाजिक जाणीव आणि सहकार्याची भावना विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होते. शाळेतील सकारात्मक वातावरण तयार करण्यासाठी परिपाठ महत्त्वाची भूमिका बजावतो. पूर्व साहित्याच्या अभ्यासातून असे स्पष्ट होते की, परिपाठ हा केवळ एक दैनंदिन कार्यक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचे प्रभावी साधन आहे. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे योग्य नियोजन आणि प्रभावी अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. या पूर्व अभ्यासांच्या आधारे शालेय विद्यार्थ्यांच्या विकासात परिपाठाचे महत्त्व अधिक स्पष्ट होते.

संशोधन उद्दिष्टे:

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व अभ्यासण्यासाठी या संशोधनाची काही विशिष्ट उद्दिष्टे निश्चित करण्यात आली आहेत. या संशोधनाचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासात परिपाठाची भूमिका समजून घेणे हा आहे. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, वेळेचे नियोजन आणि जबाबदारीची भावना कशी निर्माण होते याचा अभ्यास करणे हे या संशोधनाचे एक महत्त्वाचे उद्दिष्ट आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानवृद्धीवर होणारा परिणाम समजून घेणे हे देखील या अभ्यासाचे उद्दिष्ट आहे. विद्यार्थ्यांच्या आत्मविश्वास, संवाद कौशल्य आणि नेतृत्वगुणांच्या विकासात परिपाठाचे योगदान जाणून घेणे हा या संशोधनाचा हेतू आहे. परिपाठातील विविध उपक्रम जसे की प्रार्थना, सुविचार, सामान्यज्ञान, भाषणे आणि सांस्कृतिक कार्यक्रम यांचा विद्यार्थ्यांवर होणारा परिणाम अभ्यासणे हे उद्दिष्ट आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये नैतिक मूल्ये, देशप्रेम

आणि सामाजिक जाणीव निर्माण करण्यात परिपाठाची भूमिका समजून घेणे हे या संशोधनाचे उद्दिष्ट आहे. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरणावर होणाऱ्या सकारात्मक परिणामांचा अभ्यास करणे हा या संशोधनाचा भाग आहे. विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी परिपाठ किती उपयुक्त ठरतो याचा शोध घेणे हे या अभ्यासाचे उद्दिष्ट आहे. शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांच्या दृष्टिकोनातून परिपाठाचे महत्त्व जाणून घेणे हे देखील या संशोधनाचे उद्दिष्ट आहे. परिपाठाच्या आयोजनातील अडचणी आणि सुधारणा करण्याच्या उपायांचा अभ्यास करणे हा या संशोधनाचा हेतू आहे. शालेय विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी परिपाठाचा प्रभावी वापर कसा करता येईल याबाबत निष्कर्ष काढणे हे या संशोधनाचे अंतिम उद्दिष्ट आहे.

संशोधन पद्धती:

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व अभ्यासण्यासाठी योग्य संशोधन पद्धतीचा वापर करण्यात आला आहे. या संशोधनासाठी वर्णनात्मक संशोधन पद्धतीचा अवलंब करण्यात आला आहे. या पद्धतीद्वारे शालेय विद्यार्थ्यांच्या जीवनातील परिपाठाची भूमिका, त्याचे महत्त्व आणि विद्यार्थ्यांवर होणारे परिणाम यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे. संशोधनासाठी प्राथमिक आणि दुय्यम माहितीचा वापर करण्यात आला आहे. प्राथमिक माहिती मिळवण्यासाठी विद्यार्थी, शिक्षक आणि शाळेतील संबंधित व्यक्ती यांच्याकडून प्रश्नावली, मुलाखत आणि निरीक्षणाच्या माध्यमातून माहिती संकलित करण्यात आली आहे. विद्यार्थ्यांच्या परिपाठातील सहभाग, त्यांचे अनुभव आणि मतांचा अभ्यास करण्यात आला आहे. तसेच शिक्षकांच्या मार्गदर्शनातून परिपाठाचे शैक्षणिक महत्त्व समजून घेण्यात आले आहे. दुय्यम माहिती मिळवण्यासाठी पुस्तके, संशोधन लेख, शैक्षणिक नियतकालिके आणि उपलब्ध संदर्भ साहित्याचा अभ्यास करण्यात आला आहे. संकलित माहितीचे विश्लेषण करून परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांच्या शिस्त, आत्मविश्वास, नेतृत्वगुण, संवाद कौशल्य आणि सामाजिक जाणीव यांवर होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करण्यात आला आहे. या संशोधनामध्ये विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी परिपाठाची उपयुक्तता जाणून घेण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे. मिळालेल्या माहितीच्या आधारे निष्कर्ष काढून शालेय परिपाठ अधिक प्रभावी करण्यासाठी आवश्यक सूचना देण्यात आल्या आहेत. या संशोधन पद्धतीमुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे वास्तविक महत्त्व समजून घेण्यास मदत झाली आहे.

तंत्रे व कार्यपद्धती :

शालेय जीवनात परिपाठाला खूप महत्त्व आहे. परिपाठ म्हणजे शाळेतील रोजच्या कामकाजाची शिस्तबद्ध पद्धत होय. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, वेळेचे महत्त्व आणि जबाबदारीची भावना निर्माण होते. सकाळच्या प्रार्थना, प्रतिज्ञा, सुविचार, दिनविशेष, बातम्या आणि भाषण यांसारख्या उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढतो. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना आपले विचार मांडण्याची संधी मिळते. नेतृत्वगुण, वक्तृत्वकौशल्य आणि संघभावना विकसित होते. शाळेतील वातावरण आनंदी, शिस्तबद्ध आणि प्रेरणादायी बनते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना देश, समाज आणि संस्कृती यांची माहिती मिळते. नवीन ज्ञान आत्मसात करण्याची सवय लागते. शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांमध्ये संवाद वाढतो. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी उपयुक्त ठरतो. नियमित परिपाठामुळे वेळेचे नियोजन करता येते. विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सहकार्य आणि परस्पर आदराची भावना निर्माण होते. शालेय जीवनात चांगल्या सवयी रुजवण्यासाठी परिपाठ महत्त्वाची भूमिका बजावतो. विविध तंत्रे आणि कार्यपद्धतींचा वापर करून परिपाठ अधिक प्रभावी बनवता येतो. आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून माहिती सादरीकरण, शैक्षणिक व्हिडिओ आणि डिजिटल माध्यमांचा समावेश करता येतो. यामुळे विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढतो.

परिपाठातून नैतिक मूल्ये, सामाजिक जाणीव आणि सकारात्मक विचार विकसित होतात. त्यामुळे परिपाठ हा केवळ शाळेचा एक उपक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचा एक महत्वाचा भाग आहे. शिस्तप्रिय, आत्मविश्वासी आणि जबाबदार नागरिक घडविण्यासाठी शालेय परिपाठ अत्यंत आवश्यक आहे.

शैक्षणिक महत्त्व :

शालेय जीवनात परिपाठाला शैक्षणिक दृष्ट्या विशेष महत्त्व आहे. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानवृद्धीचा आणि व्यक्तिमत्त्व विकासाचा एक प्रभावी माध्यम आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना विविध विषयांची माहिती मिळते. प्रार्थना, सुविचार, दिनविशेष, बातम्या, भाषणे आणि सांस्कृतिक कार्यक्रम यांमुळे विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात भर पडते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये नियमितपणा, शिस्त आणि वेळेचे नियोजन करण्याची सवय लागते. विद्यार्थ्यांना स्वतःचे विचार स्पष्टपणे मांडण्याची संधी मिळते. त्यामुळे त्यांचा आत्मविश्वास आणि वक्तृत्वकौशल्य वाढते. परिपाठातून सामान्य ज्ञान, सामाजिक जाणीव आणि नैतिक मूल्ये विकसित होतात. विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वगुण, सहकार्याची भावना आणि जबाबदारीची जाणीव निर्माण होते. शिक्षक व विद्यार्थ्यांमधील संवाद अधिक चांगला होतो. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरण सकारात्मक आणि प्रेरणादायी बनते. विविध उपक्रमांमध्ये सहभाग घेतल्याने विद्यार्थ्यांची सर्जनशीलता वाढते. परिपाठ हा अभ्यासक्रमाला पूरक असा उपक्रम आहे. त्यातून विद्यार्थ्यांना पुस्तकाबाहेरील ज्ञान मिळते. राष्ट्रीय सण, महत्वाच्या घटना आणि महान व्यक्तींच्या कार्याची माहिती विद्यार्थ्यांना मिळते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मअनुशासन आणि चांगल्या सवयी निर्माण होतात. आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या साहाय्याने परिपाठ अधिक प्रभावी आणि आकर्षक करता येतो. शैक्षणिक मूल्ये रुजविण्यासाठी परिपाठ महत्वाची भूमिका बजावतो. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी परिपाठ आवश्यक आहे. तो विद्यार्थ्यांना ज्ञानवान, आत्मविश्वासी आणि जबाबदार नागरिक बनण्यास मदत करतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे शैक्षणिक महत्त्व अनन्यसाधारण आहे.

शिस्तीची भावना निर्माण करणे :

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्तीची भावना निर्माण होते. शाळेची सुरुवात ठराविक वेळेत आणि ठराविक पद्धतीने झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना वेळेचे महत्त्व समजते. नियमित परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना नियमांचे पालन करण्याची सवय लागते. प्रार्थना, प्रतिज्ञा, सुविचार, दिनविशेष आणि इतर उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये एकाग्रता व शांतता निर्माण होते. परिपाठाच्या वेळी सर्व विद्यार्थी एकत्र येतात त्यामुळे त्यांच्यात एकता आणि सहकार्याची भावना वाढीस लागते. शिस्तबद्ध वर्तन, स्वच्छता, नीटनेटकेपणा आणि जबाबदारी यांचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना समजते. परिपाठामध्ये सहभागी होताना विद्यार्थ्यांना आपली भूमिका योग्य प्रकारे पार पाडण्याची सवय लागते. त्यामुळे त्यांच्यात आत्मविश्वास आणि कर्तव्यभावना निर्माण होते. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांना चांगल्या सवयी आत्मसात करता येतात. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरण शिस्तप्रिय आणि आनंददायी बनते. विद्यार्थ्यांमध्ये वेळेवर उपस्थित राहणे, शांतपणे ऐकणे आणि नियमांचे पालन करणे या गुणांचा विकास होतो. शिस्त ही यशस्वी जीवनाची महत्वाची गरज आहे आणि तिची सुरुवात शालेय जीवनापासून होते. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी उपयुक्त माध्यम आहे. तो विद्यार्थ्यांना जबाबदार, शिस्तप्रिय आणि आदर्श नागरिक बनण्यास मदत करतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे शिस्त निर्माण करण्याच्या दृष्टीने विशेष महत्त्व आहे.

दिवसाची सकारात्मक सुरुवात :

शालेय जीवनात परिपाठाला खूप महत्त्व आहे. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांच्या दिवसाची सुरुवात सकारात्मक आणि उत्साहपूर्ण होते. सकाळच्या वेळी प्रार्थना, सुविचार, प्रतिज्ञा आणि प्रेरणादायी विचार ऐकल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या मनात चांगले विचार निर्माण होतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना नवीन ऊर्जा आणि आत्मविश्वास मिळतो. दिवसाची सुरुवात आनंदी वातावरणात झाल्यामुळे अभ्यासात लक्ष केंद्रित करण्यास मदत होते. परिपाठामध्ये विविध उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांना ज्ञान, संस्कार आणि प्रेरणा मिळते. दिनविशेष, बातम्या आणि भाषणांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना जगातील घडामोडींची माहिती मिळते. सकारात्मक विचारांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये मेहनत, चिकाटी आणि आत्मविश्वास वाढतो. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरण प्रसन्न आणि शिस्तबद्ध बनते. विद्यार्थ्यांना वेळेचे महत्त्व समजते आणि नियमितपणाची सवय लागते. शिक्षकांचे मार्गदर्शन आणि प्रेरणादायी संदेश विद्यार्थ्यांना योग्य दिशा देतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सहकार्य आणि जबाबदारीची भावना निर्माण होते. सकाळची सकारात्मक सुरुवात विद्यार्थ्यांच्या मानसिक विकासासाठी उपयुक्त ठरते. परिपाठ हा केवळ एक शालेय उपक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व घडविण्याचे प्रभावी साधन आहे. तो विद्यार्थ्यांना चांगले विचार, चांगल्या सवयी आणि चांगले आचरण शिकवतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व अनन्यसाधारण असून तो विद्यार्थ्यांच्या यशस्वी जीवनासाठी मार्गदर्शक ठरतो.

राष्ट्रीय भावना व संस्कारांची जडणघडण :

शालेय जीवनात परिपाठाला विशेष महत्त्व आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय भावना आणि चांगल्या संस्कारांची जडणघडण होते. शाळेतील परिपाठाची सुरुवात प्रार्थना, प्रतिज्ञा आणि राष्ट्रगीताने होत असल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या मनात देशाबद्दल आदर व प्रेम निर्माण होते. परिपाठामध्ये राष्ट्रीय सण, महापुरुषांची माहिती, देशाच्या इतिहासातील महत्त्वाच्या घटना आणि सामाजिक विषयांची माहिती दिली जाते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आपल्या देशाची संस्कृती, परंपरा आणि मूल्ये समजतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये देशभक्ती, एकता आणि बंधुभावाची भावना वाढीस लागते. महान व्यक्तींच्या विचारांमधून विद्यार्थ्यांना प्रेरणा मिळते. सत्य, प्रामाणिकपणा, शिस्त, सहकार्य आणि जबाबदारी यांसारखे संस्कार विद्यार्थ्यांच्या मनावर रुजतात. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना समाजाप्रती आपली कर्तव्ये समजतात. विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम आणि उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांना आपल्या परंपरांचा अभिमान वाटतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सर्व धर्मांचा आदर आणि समानतेची भावना निर्माण होते. राष्ट्रीय एकात्मता टिकविण्यासाठी परिपाठ महत्त्वाची भूमिका बजावतो. विद्यार्थ्यांना चांगले विचार आणि सकारात्मक दृष्टिकोन मिळतो. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचा एक प्रभावी भाग आहे. तो विद्यार्थ्यांना आदर्श नागरिक बनण्यासाठी आवश्यक मूल्ये शिकवतो. शालेय जीवनात मिळालेले संस्कार आयुष्यभर उपयोगी पडतात. त्यामुळे परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय भावना, नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जबाबदारीची जाणीव निर्माण होते. अशा प्रकारे परिपाठ हा केवळ रोजचा उपक्रम नसून राष्ट्रप्रेमी, संस्कारशील आणि जबाबदार नागरिक घडविण्याचे महत्त्वपूर्ण साधन आहे.

ज्ञानवृद्धी :

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानवृद्धीसाठी एक प्रभावी माध्यम आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमाबाहेरील विविध विषयांची माहिती मिळते. प्रार्थना, सुविचार, दिनविशेष,

बातम्या, भाषणे आणि प्रश्नमंजुषा यांसारख्या उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांचे सामान्य ज्ञान वाढते. परिपाठामध्ये विविध विषयांवर माहिती दिल्यामुळे विद्यार्थ्यांची जिज्ञासा वाढते. नवीन गोष्टी शिकण्याची आवड निर्माण होते. देश, समाज, विज्ञान, इतिहास, संस्कृती आणि पर्यावरण याबद्दल विद्यार्थ्यांना ज्ञान मिळते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांच्या विचारशक्तीचा विकास होतो. विद्यार्थ्यांना आपले विचार मांडण्याची संधी मिळाल्याने त्यांचे ज्ञान अधिक स्पष्ट होते. विविध उपक्रमांमध्ये सहभाग घेतल्यामुळे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढतो. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांना नवीन माहिती समजते. परिपाठ हा पुस्तकातील ज्ञानाला प्रत्यक्ष जीवनाशी जोडण्याचे काम करतो. विद्यार्थ्यांना चालू घडामोडींची माहिती मिळते आणि त्यांची निरीक्षण क्षमता वाढते. परिपाठामुळे वाचनाची सवय आणि शिकण्याची इच्छा निर्माण होते. विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासोबतच त्यांच्या बौद्धिक क्षमतेचा विकास होतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना विविध क्षेत्रातील यशस्वी व्यक्तींची माहिती मिळते आणि प्रेरणा मिळते. ज्ञानाचा विस्तार करण्यासाठी परिपाठ उपयुक्त ठरतो. तो विद्यार्थ्यांना जागरूक, विचारशील आणि आत्मविश्वासी बनवतो. शालेय जीवनात परिपाठ हा ज्ञानवृद्धीचा महत्त्वाचा आधार आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी परिपाठाची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे.

आत्मविश्वास वाढवणे :

शालेय जीवनात परिपाठाला खूप महत्त्व आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढण्यास मोठी मदत होते. परिपाठामध्ये विद्यार्थ्यांना भाषण, सुविचार, बातम्या, कविता, प्रार्थना आणि विविध उपक्रम सादर करण्याची संधी मिळते. या संधीमुळे विद्यार्थ्यांना सर्वासमोर बोलण्याचा सराव होतो. सुरुवातीला वाटणारी भीती कमी होऊन आत्मविश्वास वाढतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांची संवादकौशल्ये विकसित होतात. स्वतःचे विचार स्पष्टपणे मांडण्याची क्षमता निर्माण होते. शिक्षक आणि मित्रांसमोर आपले कौशल्य दाखवण्याची संधी मिळाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन मिळते. परिपाठातील सहभागामुळे नेतृत्वगुण विकसित होतात. विद्यार्थ्यांना जबाबदारी स्वीकारण्याची सवय लागते. विविध उपक्रमांमध्ये सहभागी होताना नवीन अनुभव मिळतात. या अनुभवांमुळे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास अधिक मजबूत होतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक विचारसरणी निर्माण होते. स्वतःच्या क्षमतेवर विश्वास ठेवण्याची भावना वाढते. शाळेतील वातावरण आनंदी आणि प्रेरणादायी बनते. परिपाठ विद्यार्थ्यांना शिस्त, धैर्य आणि आत्मनिर्भरता शिकवतो. विद्यार्थ्यांना आपले गुण ओळखण्याची आणि त्यांचा विकास करण्याची संधी मिळते. सार्वजनिक ठिकाणी बोलण्याचे कौशल्य विकसित झाल्यामुळे भविष्यातील आव्हानांना सामोरे जाण्याची तयारी होते. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचा महत्त्वाचा भाग आहे. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठामुळे आत्मविश्वास, नेतृत्वगुण आणि सकारात्मक दृष्टिकोन वाढण्यास मदत होते. अशा प्रकारे परिपाठ विद्यार्थ्यांना यशस्वी आणि आत्मविश्वासी व्यक्ती बनविण्यासाठी उपयुक्त ठरतो.

नेतृत्वगुणांचा विकास :

शालेय जीवनात परिपाठाला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वगुणांचा विकास होण्यास मदत होते. परिपाठामध्ये विविध जबाबदाऱ्या पार पाडण्याची संधी विद्यार्थ्यांना मिळते. प्रार्थना, सुविचार, बातम्या, भाषणे आणि कार्यक्रमांचे नियोजन करताना विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वाची भावना निर्माण होते. परिपाठाचे संचालन करताना विद्यार्थ्यांना आत्मविश्वासाने बोलण्याचा सराव होतो. इतर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्याची क्षमता विकसित होते. परिपाठामुळे निर्णय घेण्याची क्षमता वाढते. विद्यार्थ्यांना वेळेचे नियोजन, संघकार्य आणि जबाबदारी यांचे महत्त्व समजते. विविध

उपक्रमांचे आयोजन करताना विद्यार्थ्यांमध्ये नियोजन कौशल्य विकसित होते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना आपल्या कल्पना मांडण्याची आणि त्यांची अंमलबजावणी करण्याची संधी मिळते. नेतृत्व करताना सहकार्य, संयम आणि शिस्त यांसारखे गुण आत्मसात होतात. विद्यार्थ्यांमध्ये समस्या सोडविण्याची क्षमता वाढते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास आणि व्यक्तिमत्त्व विकास होतो. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांना योग्य नेतृत्वाचे धडे मिळतात. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांना भविष्यातील जबाबदाऱ्यांसाठी तयार करणारा उपक्रम आहे. त्यातून विद्यार्थ्यांमध्ये संघभावना आणि इतरांना सोबत घेऊन काम करण्याची वृत्ती निर्माण होते. चांगला नेता होण्यासाठी आवश्यक असलेले गुण शालेय जीवनातच विकसित होतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना नेतृत्व करण्याचा अनुभव मिळतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे स्थान महत्त्वाचे असून तो विद्यार्थ्यांमधील नेतृत्वगुण विकसित करण्यासाठी प्रभावी माध्यम ठरतो.

संवाद कौशल्य वाढवणे :

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या संवाद कौशल्याचा विकास होण्यास मदत होते. परिपाठामध्ये विद्यार्थ्यांना भाषण, सुविचार, बातम्या, कविता आणि विविध विषयांवर माहिती सादर करण्याची संधी मिळते. यामुळे विद्यार्थ्यांना स्पष्ट आणि प्रभावीपणे बोलण्याचा सराव होतो. सर्वासमोर बोलताना येणारी भीती कमी होते आणि आत्मविश्वास वाढतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांची ऐकण्याची आणि समजून घेण्याची क्षमता विकसित होते. योग्य शब्दांचा वापर करून आपले विचार मांडण्याची कला विद्यार्थ्यांना शिकता येते. विविध उपक्रमांमध्ये सहभाग घेतल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या भाषाशैलीत सुधारणा होते. शिक्षक आणि मित्रांसोबत संवाद साधताना नम्रता आणि शिस्त यांचे महत्त्व समजते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना नवीन शब्द, नवीन माहिती आणि नवीन विचार मिळतात. त्यामुळे त्यांची भाषा समृद्ध होते. विद्यार्थ्यांमध्ये प्रश्न विचारण्याची आणि उत्तरे देण्याची सवय निर्माण होते. संवाद कौशल्य हे व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आवश्यक गुण आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना नेतृत्व, सहकार्य आणि संघभावना यांचा अनुभव मिळतो. चांगला संवाद साधणारा विद्यार्थी भविष्यात यशस्वी होऊ शकतो. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांना आपले मत आत्मविश्वासाने व्यक्त करण्याची संधी मिळते. शाळेतील विविध कार्यक्रमांमध्ये सहभागी होताना त्यांचे संवाद कौशल्य अधिक प्रभावी बनते. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी उपयुक्त उपक्रम आहे. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठामुळे संवाद कौशल्य वाढते आणि विद्यार्थी आत्मविश्वासी, कुशल व प्रभावी व्यक्ती बनतात.

सामूहिक भावना निर्माण करणे :

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये सामूहिक भावना निर्माण होण्यास मदत होते. परिपाठाच्या वेळी सर्व विद्यार्थी एकत्र येतात आणि विविध उपक्रमांमध्ये सहभागी होतात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सहकार्य आणि बंधुभावाची भावना वाढीस लागते. प्रार्थना, प्रतिज्ञा, राष्ट्रगीत आणि इतर सामूहिक कार्यक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांना एकत्रितपणे काम करण्याची सवय लागते. परिपाठामुळे प्रत्येक विद्यार्थ्याला समूहाचा एक महत्त्वाचा भाग असल्याची जाणीव होते. विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करताना विद्यार्थी एकमेकांना मदत करतात. त्यामुळे सहकार्याची भावना विकसित होते. परिपाठामध्ये सहभागी होताना विद्यार्थ्यांमध्ये परस्पर आदर आणि विश्वास निर्माण होतो. विविध कला, भाषणे आणि उपक्रमांमधून विद्यार्थ्यांना एकमेकांच्या गुणांची ओळख होते. परिपाठामुळे भेदभाव दूर होऊन समानतेची भावना निर्माण होते. विद्यार्थ्यांना संघभावनेचे महत्त्व समजते. एकत्र काम केल्याने कोणतेही कार्य यशस्वीपणे पूर्ण करता येते याची

जाणीव होते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक जबाबदारीची भावना वाढते. शाळेतील वातावरण आनंदी, शिस्तबद्ध आणि मैत्रीपूर्ण बनते. सामूहिक भावना असलेले विद्यार्थी भविष्यात चांगले नागरिक बनतात. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांना एकत्र आणणारा आणि त्यांच्यातील नातेसंबंध मजबूत करणारा महत्त्वाचा उपक्रम आहे. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे स्थान महत्त्वाचे असून तो विद्यार्थ्यांमध्ये सामूहिक भावना, सहकार्य आणि एकतेची भावना निर्माण करण्यास उपयुक्त ठरतो.

नैतिक मूल्यांची शिकवण :

शालेय जीवनात परिपाठाला खूप महत्त्व आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना नैतिक मूल्यांची शिकवण मिळते. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या चारित्र्य घडणीचा एक महत्त्वाचा भाग आहे. प्रार्थना, सुविचार, प्रेरणादायी कथा, महान व्यक्तींचे विचार आणि सामाजिक संदेश यांमधून विद्यार्थ्यांना चांगले संस्कार मिळतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये सत्य, प्रामाणिकपणा, नम्रता, शिस्त, सहकार्य आणि जबाबदारी यांसारख्या नैतिक गुणांचा विकास होतो. विद्यार्थ्यांना योग्य आणि अयोग्य यातील फरक समजतो. परिपाठाच्या माध्यमातून इतरांचा आदर करणे, गरजू व्यक्तींना मदत करणे आणि समाजाप्रती आपली कर्तव्ये पार पाडणे यांची जाणीव होते. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांच्या मनात चांगल्या विचारांची रुजवण होते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मसंयम आणि सकारात्मक दृष्टिकोन निर्माण होतो. विविध प्रसंगांमधून नैतिक निर्णय घेण्याची क्षमता विकसित होते. परिपाठातील उपक्रम विद्यार्थ्यांना चांगले वर्तन आणि आदर्श जीवनपद्धती शिकवतात. विद्यार्थ्यांमध्ये सहिष्णुता, प्रेम, दया आणि मानवतेची भावना वाढीस लागते. नैतिक मूल्ये ही जीवनातील यशासाठी आवश्यक असतात. परिपाठामुळे ही मूल्ये विद्यार्थ्यांच्या मनात बालपणापासूनच रुजतात. शाळेतील वातावरण संस्कारक्षम आणि प्रेरणादायी बनते. परिपाठ हा केवळ ज्ञान देणारा उपक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचे प्रभावी साधन आहे. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व अनन्यसाधारण असून तो विद्यार्थ्यांना सुसंस्कारी, जबाबदार आणि आदर्श नागरिक बनण्यास मदत करतो.

सर्जनशीलतेला वाव :

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेला वाव मिळतो. परिपाठामध्ये विद्यार्थ्यांना विविध उपक्रमांमध्ये सहभागी होण्याची संधी मिळते. भाषण, कविता, कथा, सुविचार, नाटिका, गीते आणि सांस्कृतिक कार्यक्रम यांमधून विद्यार्थ्यांच्या कल्पनाशक्तीचा विकास होतो. नवीन कल्पना मांडण्याची आणि त्यांना कृतीत आणण्याची संधी परिपाठामुळे मिळते. विद्यार्थ्यांमधील सुप्त गुण ओळखण्यास परिपाठ मदत करतो. विविध विषयांवर विचार करून स्वतःचे मत व्यक्त करण्याची क्षमता वाढते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये नवीन गोष्टी शिकण्याची उत्सुकता निर्माण होते. सर्जनशील विचार करण्याची सवय लागते. विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या कौशल्यांचा विकास करण्यासाठी योग्य व्यासपीठ मिळते. परिपाठातील उपक्रमांचे नियोजन करताना कल्पकता आणि नियोजन क्षमता वाढते. विद्यार्थ्यांना कला, साहित्य आणि वक्तृत्व क्षेत्रात प्रगती करण्याची संधी मिळते. परिपाठामुळे आत्मविश्वास वाढतो आणि स्वतःच्या क्षमतेवर विश्वास निर्माण होतो. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांच्या कल्पनांना योग्य दिशा मिळते. परिपाठ हा केवळ माहिती देणारा उपक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील विकासाचे प्रभावी साधन आहे. त्यातून विद्यार्थ्यांमध्ये स्वतंत्र विचार, नवकल्पना आणि समस्या सोडविण्याची क्षमता विकसित होते. सर्जनशील विद्यार्थी भविष्यात नवीन कल्पना आणि चांगले कार्य करण्यास सक्षम होतात. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे स्थान महत्त्वाचे असून तो विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेला प्रोत्साहन देणारा उपयुक्त उपक्रम आहे.

शालेय वातावरण आनंदी व प्रेरणादायी बनवणे

शालेय जीवनात परिपाठाचे महत्त्व खूप मोठे आहे. परिपाठामुळे शालेतील वातावरण आनंदी, उत्साही आणि प्रेरणादायी बनते. सकाळच्या वेळी प्रार्थना, सुविचार, प्रतिज्ञा आणि प्रेरणादायी संदेश यांमुळे विद्यार्थ्यांच्या मनात सकारात्मक विचार निर्माण होतात. परिपाठामुळे दिवसाची सुरुवात उत्साहाने होते. विविध उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांना नवीन गोष्टी शिकण्याची संधी मिळते. भाषणे, कविता, गीते, कथा आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमांमुळे शालेतील वातावरण प्रसन्न होते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये उत्साह, आत्मविश्वास आणि आनंदाची भावना निर्माण होते. शिक्षकांचे मार्गदर्शन आणि प्रेरणादायी विचार विद्यार्थ्यांना योग्य दिशा देतात. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना आपले गुण दाखवण्याची संधी मिळते. त्यामुळे त्यांच्यातील सुप्त गुण विकसित होतात. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सहकार्य आणि मैत्रीची भावना वाढते. शालेतील प्रत्येक विद्यार्थी आनंदाने सहभागी होतो. परिपाठामुळे शिस्त आणि सकारात्मक वातावरण निर्माण होते. विद्यार्थ्यांना नवीन माहिती मिळाल्यामुळे त्यांची जिज्ञासा वाढते. प्रेरणादायी विचारांमुळे विद्यार्थ्यांना मेहनत करण्याची प्रेरणा मिळते. परिपाठ हा केवळ एक नियमित उपक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचे माध्यम आहे. तो शालेतील वातावरण उत्साही आणि ज्ञानवर्धक बनवतो. आनंदी व प्रेरणादायी वातावरणामुळे विद्यार्थ्यांचा अभ्यासातील रस वाढतो. त्यामुळे शालेय जीवनात परिपाठाचे स्थान महत्त्वाचे असून तो विद्यार्थ्यांना आनंदी, आत्मविश्वासी आणि यशस्वी बनण्यास मदत करतो.

पार्श्वभूमी

शालेय जीवनात परिपाठाला प्राचीन काळापासून विशेष महत्त्व आहे. शाळा ही केवळ पुस्तकी ज्ञान देणारी संस्था नसून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचे केंद्र आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये ज्ञान, शिस्त, संस्कार आणि चांगले गुण विकसित करण्यासाठी विविध उपक्रम राबविले जातात. त्यापैकी परिपाठ हा एक महत्त्वाचा उपक्रम आहे. परिपाठामुळे शालेच्या दिवसाची सुरुवात नियोजनबद्ध आणि सकारात्मक वातावरणात होते. प्रार्थना, प्रतिज्ञा, सुविचार, दिनविशेष, बातम्या आणि विविध शैक्षणिक उपक्रम यांचा समावेश परिपाठामध्ये केला जातो. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमाबाहेरील ज्ञान मिळते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, वेळेचे महत्त्व आणि जबाबदारीची भावना निर्माण होते. विद्यार्थ्यांना आपले विचार मांडण्याची आणि विविध कौशल्ये विकसित करण्याची संधी मिळते. शालेतील सर्व विद्यार्थी एकत्र येत असल्यामुळे एकता आणि सामूहिक भावना वाढीस लागते. परिपाठाच्या माध्यमातून राष्ट्रीय भावना, नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जाणीव रुजवली जाते. शिक्षक विद्यार्थ्यांना प्रेरणादायी मार्गदर्शन करतात. बदलत्या काळानुसार परिपाठामध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाचाही वापर केला जातो. त्यामुळे विद्यार्थ्यांचा सहभाग अधिक वाढतो. परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचा महत्त्वाचा भाग आहे. तो विद्यार्थ्यांना आत्मविश्वासी, संस्कारशील आणि जबाबदार नागरिक बनण्यास मदत करतो. म्हणूनच शालेय जीवनात परिपाठाला महत्त्वपूर्ण स्थान आहे. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, सामाजिक आणि नैतिक विकासासाठी परिपाठ हा अत्यंत उपयुक्त उपक्रम ठरतो.

निष्कर्ष :

शालेय जीवनात परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी अत्यंत महत्त्वाचा उपक्रम आहे. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात भर पडते आणि त्यांच्यामध्ये चांगल्या सवयी व संस्कार निर्माण होतात. शालेतील दिवसाची सुरुवात सकारात्मक आणि उत्साहपूर्ण वातावरणात करण्याचे कार्य परिपाठ करतो. परिपाठाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना शिस्त, वेळेचे

महत्त्व, जबाबदारी आणि सहकार्य यांचे शिक्षण मिळते. प्रार्थना, सुविचार, दिनविशेष, बातम्या, भाषणे आणि विविध उपक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्त्व घडते. परिपाठामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास वाढतो आणि नेतृत्वगुण विकसित होतात. सर्वासमोर बोलण्याची संधी मिळाल्यामुळे संवाद कौशल्य सुधारते. परिपाठातून राष्ट्रीय भावना, नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जाणीव निर्माण होते. विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेला वाव मिळतो आणि त्यांच्या सुप्त गुणांचा विकास होतो. परिपाठामुळे शाळेतील वातावरण आनंदी, शिस्तबद्ध आणि प्रेरणादायी बनते. विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, सामूहिक भावना आणि परस्पर आदर वाढतो. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांना योग्य विचार आणि योग्य दिशा मिळते. परिपाठ हा केवळ शाळेतील एक नियमित कार्यक्रम नसून विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला आकार देणारे प्रभावी माध्यम आहे. तो विद्यार्थ्यांना चांगले नागरिक बनण्यासाठी आवश्यक गुण शिकवतो. शैक्षणिक, सामाजिक, नैतिक आणि मानसिक विकासासाठी परिपाठाची भूमिका महत्त्वाची आहे. त्यामुळे प्रत्येक शाळेत परिपाठाचे योग्य नियोजन आणि प्रभावी अंमलबजावणी होणे आवश्यक आहे. अशा प्रकारे शालेय जीवनात परिपाठ हा विद्यार्थ्यांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी मार्गदर्शक, प्रेरणादायी आणि उपयुक्त उपक्रम ठरतो.

संदर्भ :

1. महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाची शैक्षणिक पुस्तके.
2. शालेय शिक्षण विभागाची मार्गदर्शक पुस्तिका व शैक्षणिक उपक्रमांची माहिती.
3. शिक्षणशास्त्र विषयावरील पुस्तके व संदर्भ साहित्य.
4. शाळेतील दैनंदिन परिपाठाचे नियोजन व अनुभवाधारित माहिती.
5. शिक्षकांचे मार्गदर्शन व शैक्षणिक अनुभव.
6. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी राबविण्यात येणारे विविध शालेय उपक्रम.
7. राष्ट्रीय शिक्षण धोरणातील मूल्यशिक्षण व व्यक्तिमत्त्व विकासासंबंधी माहिती.
8. शालेय जीवन, संस्कार आणि व्यक्तिमत्त्व विकास यावरील संदर्भ ग्रंथ.
9. वर्तमानपत्रे, शैक्षणिक मासिके आणि ज्ञानवर्धक लेख.
10. इंटरनेटवरील शैक्षणिक माहिती व डिजिटल शैक्षणिक साधने.